

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין:

ישראלכרט בע"מ, לאומי קארד בע"מ וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ

א. פתח דבר

ביום 8 במאי 2012 וביום 14 במאי 2012 הונחו לפניי שתי בקשות פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו לאומי קארד בע"מ ("לאומי קארד") וישראלכרט בע"מ ("ישראלכרט") והסדר שצדדים לו כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כאלי") וישראלכרט שעניינם הסכמי סליקה צולבת בכרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט" (להלן: "ההסכמים").

על מנת לאפשר פתיחה לתחרות של סליקת כרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט" בהתאם לתיקון 18 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א, 1981 (להלן: "התיקון לחוק") במועדה, החלטתי להעניק פטור לחלק מהכבילות המפורטות בהסכמים לתקופה של 3 חודשים. יתר הכבילות – בדבר המחיר שישולם לחברת ישראלכרט מעבר לעמלה הצולבת שאושרה על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012¹ – לא מאושרות במסגרת פטור זה ויבחנו בחינה מעמיקה בתקופת הפטור. בנוסף, ביחס לעניינים מסוימים נוספים, ניתן בשלב זה פטור אולם תקופת הפטור הקרובה תנוצל לבחינה מעמיקה שלהם.

בכפוף לכך, לאחר שבחנתי את ההסדרים ואת הכבילות המצויות בהם, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי אף שההסדרים חלים על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכל הנוגע לחלקים בהסכמים שיפורטו להלן ובכפוף לקיום מלא ושלם של כל התנאים המופיעים בסיפא להחלטתי, הכבילות שבהם אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כן באתי למסקנה כי עיקרם של ההסדרים אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי בכפוף לאמור לעיל ולתנאים ולהגבלות המפורטים בסיפא להחלטתי ומהווים חלק בלתי נפרד ממנה, אין בהם כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי ליתן פטור בתנאים להסדרים דנא לתקופה של 3 חודשים.

ב. ההסדרים

רשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") עוסקת מזה למעלה מעשור בהסדרת בעיות התחרות בענף כרטיסי האשראי, תוך השקעת מאמצים ומשאבים רבים לצד גורמים מעורבים נוספים. נכון להיום, מתקיימת סליקה צולבת של כרטיסים המשויכים למותגים ויזה ו-MasterCard, תודות

¹ ה"ע 610/06 בנק לאומי לישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים; 2012 הגבלים עסקיים 5001910.

רשות ההגבלים העסקיים

להסדר סליקה צולבת אשר הושג במעורבות הרשות ואושר ביום 7 במרץ 2012 בפסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים.²

בשונה מהמותגים הבינלאומיים ויזה ו-MasterCard המצויים בהסדר הסליקה הצולבת שאושר על ידי בית הדין, המותג "ישראכרט" לא נפתח לסליקה הצולבת נוכח חוסר רצונה של ישראכרט לעשות כן. ביום 15 באוגוסט 2011 פורסם התיקון לחוק המחייב החל מיום 15 במאי 2012 קיומה של סליקה צולבת בין "מנפיק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרתו בחוק, לבין סולק.³ ביום 20 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים באתר האינטרנט של בנק ישראל, כי ישראכרט, לאומי קארד וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ הן "מנפיק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת מונח זה בסעיף 36(א) לחוק.

מצב דברים זה הוביל להסכם בין ישראכרט לבין לאומי קארד ולהסכם בין ישראכרט לבין כאל, לסליקה צולבת של המותג "ישראכרט". על פי הוראות ההסכמים, מעניקה ישראכרט רישיון ללאומי קארד ולכאל לסלוק כרטיסים מסוג "ישראכרט". בתמורה התחייבו לאומי קארד וכאל לשלם לישראכרט תשלומים שונים. כן, התחייבו לאומי קארד וכאל לשלם לישראכרט בגין סליקה של כרטיסי "ישראכרט" עמלה צולבת כקבוע בהסדר הסליקה הצולבת במוותגים MC וויזה.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

חשיבותה של סליקה צולבת של כרטיסי אשראי לציבור מצאה ביטוי בפסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים בה"ע 610/06 **בנק לאומי לישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים**; 2012 **הגבלים עסקיים** 5001910, בפסקה 17:

"ההסדר נותן כוח לחברות האשראי הקטנות ומאפשר את חדירתן לשוק כרטיסי האשראי, שהרי בהיעדר סליקה צולבת, ימנעו בעלי עסקים מלהתקשר עם חברות אשראי קטנות, על מנת לחסוך בעלויות עסקה."

כפי שעולה מפסק הדין, קיומה של סליקה צולבת הוא תנאי הכרחי לקיומה של תחרות בסליקה אל מול בתי העסק. ככל שמספר המחזיקים בכרטיס של מותג מסוים גדול יותר כך יקשה על בית העסק לוותר על סליקתו.

² ה"ע 610/06, לעיל בה"ש 1. ההסדר לסליקה צולבת של כרטיסי אשראי מסוג ויזה, בין החברות לאומי קארד וכ.א.ל., הובא לראשונה לאישור בית הדין להגבלים עסקיים בשנת 2001 בה"ע 4630/01 **בנק לאומי לישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים**.

³ "מנפיק בעל היקף פעילות רחב" הוגדר כ"מנפיק שהנפיק עשרה אחוזים או יותר ממספר כרטיסי החיוב התקפים שהונפקו בישראל, או מנפיק אשר באמצעות כרטיסי החיוב שהנפיק בוצעו עשרה אחוזים לפחות מסכום העסקאות שבוצעו בישראל באמצעות כרטיסי חיוב שהונפקו בישראל בשנה שקדמה לשנה שבה המפקח פרסם את רשימת המנפיקים לפי סעיף קטן (ד), והמפקח הודיע לו על כך לפי אותו סעיף קטן"; על פי סעיף 36(ג) חבורת שהוגדרו "כמנפיק בעל היקף פעילות רחב" לא יסרבו להתקשר עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיקו, מטעמים בלתי סבירים. כאשר על פי התיקון לחוק יראו, בין השאר "התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים."

רשות ההגבלים העסקיים

עקב המבנה הריכוזי של שוק כרטיסי האשראי בישראל המונה שלוש חברות בלבד, המחזיקות כל אחת מהן בנתח שוק משמעותי לפחות במותג אחד מבין מותגי הכרטיסים שהן מנפיקות, בית עסק פלוני יתקשה לוותר על אחת מקבוצות הכרטיסים, ומחויב להתקשר בהסכמי סליקה עם כל שלוש החברות המנפיקות – כל אחת בנוגע לכרטיסיה. הסדרי הסליקה הצולבת בין החברות הסולקות את כרטיסי האשראי מונעים מצב דברים זה, על-ידי יצירת קישוריות בין חברות כרטיסי האשראי. קישוריות זו מקנה לכל בית עסק את החופש לבחור באופן עצמאי את סולק כרטיסי האשראי עימו יתקשר וכפועל יוצא מכך מאפשרת תחרות בסליקת כרטיסים אלו מול בתי העסק.

אף על פי כן, ההסכמים המונחים בפני אינם מתמצים רק בקביעת מסגרת לסליקה צולבת, אלא קובעים גם תשלומים נוספים שישולמו על ידי חברות כרטיסי האשראי כאל ולאוּמי קארד, לחברת כרטיסי האשראי המתחרה (הן בהנפקת כרטיסי אשראי והן בסליקת כרטיסי אשראי) ישראלכרט. תשלומים אלו הינם מעבר לעמלת הסליקה הצולבת שמשלם סולק למנפיק ואשר עמדה במרכזו של ההליך בבית הדין להגבלים עסקיים.

עסקינן בתשלום בין מתחרים (הן בסליקה והן בהנפקה) אשר, ככל שאינו נובע מעלויות בהם נושאת ישראלכרט בפועל, יעלה את עלויות המתחרים בסליקת המותג "ישראלכרט" אל מול העלויות של חברת ישראלכרט. תשלומים אלו עשויים הן להקל על קביעת מחיר "ריצפה" מתואם גבוהה לתשלומים שיגבו מבתי העסק והן לחסום כניסה של מתחרים חדשים לסליקת כרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט", בפרט ולכל ענף כרטיסי האשראי, בכלל.

הרשות פעלה רבות לשם הורדת העמלה הצולבת והעמדתה על השיעור המינימלי הראוי לה, במסגרת ההליך בבית הדין להגבלים עסקיים בה"ע 610/06 הנ"ל ומסיבה זו מצאתי לנכון לבחון את שיעורי התשלומים המצויים בהסכמים בתקופה הקרובה. במשך תקופת הפטור חל איסור על ישראלכרט לגבות תשלום מחברות כרטיסי האשראי, מעבר לשיעור העמלה הצולבת שנקבע על ידי בית הדין וזאת, בכדי להבטיח את התחרות במותג "ישראלכרט" עד למצויה של הבחינה.

במצב דברים זה, על מנת שלא למנוע את פתיחת המותג "ישראלכרט" לתחרות ביום כניסתו לתוקף של התיקון לחוק, קרי 15 במאי 2012 – מחד גיסא; ועל מנת, לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים שהות לבחון את הכבילות הנוגעות לתשלומים שתשלם לאומי קארד לישראלכרט ולהנפקת ישראלכרט וכן כבילות נוספות – מאידך גיסא; החלטתי להעניק פטור חלקי להסכמים בין הצדדים, כאמור לעיל, לתקופה של 3 חודשים.

לבסוף, בשל לוחות הזמנים הקצרים בהם ניתן הפטור הנוכחי, בכוונתי להמשיך ולהידרש לתניות שונות המפורטות בהסכמים והכוללות, בין היתר, העברות מידע בין חברות כרטיסי האשראי ודרישות הנוגעות לתוכן של הסכמי חברות כרטיסי האשראי עם בתי העסק. בשלב זה, ונוכח תוקפו הקצר של הפטור איני מוצא לנכון להתערב בהן, אולם הדברים עשויים להשתנות בהמשך.

רשות ההגבלים העסקיים

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים להאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 חודשים מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"אדם קשור" – כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

"חברות כרטיסי האשראי" – ישראלכרט, לאומי קארד, כאל וכל אדם קשור להם

"כאל" – חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ וכל אדם קשור

"ישראלכרט" – חברת ישראלכרט בע"מ וכל אדם קשור

"לאומי קארד" – חברת לאומי קארד בע"מ וכל אדם קשור

"פסק הדין" – פסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7.3.12 ה"ע 610/06 בנק לאומי לישראל ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים; 2012 הגבלים עסקיים 5001910.

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

1. שיעור העמלה הצולבת ("עמלת המנפיק") שיעביר סולק של המותג "ישראלכרט" למנפיק של המותג "ישראלכרט" לא יעלו על השיעורים הקבועים בהסדר הסליקה הצולבת שאושר בפסק הדין.

2. הסליקה הצולבת של המותג "ישראלכרט" תהיה כפופה לתנאים לאישור הסדר הסליקה הצולבת של המותגים MC וויזה שאושרו בפסק הדין.

3. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, כ"ב אייר, תשע"ב

14 מאי 2012